

Kamieniec –Czyże.

Wspólne dziedzictwo kulturowe – pomostem bez granic

Камянец - Чыжы

Супольная культурная спадчына-памостам без межаў

Co warto zobaczyć:

ZABYTKOWE CERKWIE: Czyże, Klejniki, Kuraszewo
ZABYTKOWE KAPLICE PRAWOSŁAWNE: Klejniki, Kojly, Lady
GRODZISKO: Zbucz
KURHANY: Zbucz, Kuraszewo I i II, Kamień, Lady, Kojly
IZBA REGIONALNA: Klejniki (Szkoła Podstawowa)
SZLAKI TURYSTYCZNE:
 -Rowerowy (czerwony) Hajnówka- Czyże-Dubicze C.- Kleszczelce- Czeremcha- Piaski
 -(żółty śladami cerkiew Podlasia) Bielsk P.- Szczyty-Rakowicze-Czyże-Osówka-Hajnówka
 -„Carski Szlak” Hajnówka-Czyże-Bielsk Podlaski
ZBIORNIKI MAŁEJ RETENCJI: Leniewo, Lady

Kalendarz imprez:

- Kupalinka (druga niedziela lipca). Festyn z obrzędem Świętojańskim nad zbiornikiem wodnym w Leniewie. Organizatorzy: Wójt Gminy Czyże, ZG BTKS.
- Festyn Archeologiczny: Zbucz-Grodzisko oraz Spotkania Obrzędem Dożynkowym (pierwsza niedziela września) impreza pod patronatem Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego w Warszawie w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa promująca wczesnośredniowieczne grodzisko w Zbuczu. Organizatorzy: Gmina Czyże Urząd Gminy Czyże, GOK Czyże, 17-207 Czyże 98, Starostwo Powiatowe w Hajnówce.
- Jesienne Spotkania z Folklorem (październik/ listopad spotkania zespołów obrzędowych - Czyże, Klejniki, Kuraszewo. Organizatorzy: Gminny Ośrodek Kultury w Czyżach, 17-207 Czyże 98, ZG BTKS.

Гістарычныя помнікі, якія варта пабачыць!

ГІСТАРЫЧНЫЯ ЦЭРКВЫ: Чыжы, Кленікі, Курашава
ГІСТАРЫЧНЫЯ ПРАВАСЛАЎНЫЯ КАПЛІЦЫ: Кленікі, Койлы, Ляды
ГАРАДЗІШЧА: Збуч
КУРГАНЫ: Збуч, Курашава I і II, Камень, Койлы,
РЭГІЯНАЛЬНАЯ ІЗБА:(пачатковая школа)
ТУРЫСТЫЧНЫЯ ШЛЯХІ:

Веласіпедны (чырвоны) Гайнаўка-Чыжы- Дубічы Царкоўня-Кляшчэлі-Чаромха-Пяскі
 • (жоўты-сяладамі цэркваў Падляся) Бельск Падляшскі- Шчыты-Ракавічы-Чыжы-Асоўка-Гайнаўка
 • („Царскі Шлях"-гайнаўка-чыжы- Бельск Падляшскі
НЕВАЛІКІЯ ВАДАСХОВІШЧЫ: Лянева, Ляды

Каляндар мерапрыемстваў:

Купалінка (другая нядзеля ліпеня) Фестын з абрадам ночы Святага Іаана над вадасховішчам у Ляневе.
 Арганізатары: Войт гміны Чыжы, ГП БГКТ.
Археалагічны фестын 'Збуч-Гарадзішча і спатканні дажынкавым абрадам (першая нядзеля верасня)-
 мерапрыемства пад патранатам Цэнтра Аховы Археалагічнай Спадчыны ў Варшаве ў рамках Еўрапейскіх Дні
 Спадчыны прамуючае сярэднявековае гарадзішча ў Збучы.
Арганізатары: Гміна Чыжы- Гмінная Управа ў Чыжах, 17-207 Чыжы 98, Паятовае Старостава ў Гайнаўцы.
Восенскія спатканні з фальклорам (кастрычнік-лістапад) сустрэчы абрадавых калектываў- Чыжы, Кленікі,
 Курашава. Арганізатары: ГЦК Чыжы 17-207 Чыжы 98, ГП БГКТ.

ZDJĘCIA:

1. Festyn Archeologiczny walki wojów; 2. Zespoły amatorskie z gminy Czyże na Gali Piosenka Białoruska; 3. Kupalinka w Leniewie obrzęd świętojański; 4. Kupalinka w Leniewie puszczanie wianków; 5. Festyn Archeologiczny - katanpula; 6. Cerkiew p.w. św. Antoniego Peczerskiego w Kuraszewie. 7. Grodzisko w Zbuczu z lotu ptaka; 8. Pomnik założyciela miasta Kamieniec; 9. Kamieniec Biała Wieża; 10. Plan miasta Kamieniec; 11. Wykrot w puszczy zdf: Mariusz Gorustowicz; 12. Rzeka Narew - Białoruś; 13. Cerkiew p.w. św. Szymona Słupnika w Kamieńcu; 14. Centrum Administracyjne w Czyżach; 15. Budynek Zespołu Szkół w Czyżach; 16. Cerkiew p.w. Zaśnięcia NMP w Czyżach; 17. Cerkiew p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Klejnikach;
Zdjęcia na okładce: 1. Festyn Archeologiczny występy taneczne; 2. Panorama Czyż na tle zachodzącego słońca; 3. Gmina Czyże; 4. Kulig po gminie Czyże.
 5. Cerkiew p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Klejnikach.

ZDJĘCIA:

1. Археалагічны фестын рыцарскія змаганні; 2. Амаатарскія калектывы з чыжоўскай гміны на ўрачыстым падсумванні конкурсу беларускай песні. 3. Kupalinka ў Ляневе абрад Святага Іаана; 4. Купалінка ў Ляневе пусканне вяноўкі; 5. Археалагічны фестын катанпульты; 6. Царква пад узнясеннем Святога Сімяона Слупніка ў Камянцы; 7. Гарадзішча ў Збучы бачанае з вышыні; 8. Помнік заснавальніку горада Камянца; 9. Камінец - Белая вежа; 10. План горада Камянца; 11. Wykrot w puszczy zdf: M. Gorustowicz; 12. Rzeka Narew - Białoruś; 13. Царква пад узнясеннем Святога Сімяона Слупніка ў Камянцы 14. Адміністрацыйны Цэнтр у Чыжах; 15. Будынак Комплексу Школы ў Чыжах; 17. Царква Узнясення Гасподняга ў Кленіках; 16. Царква Успення Божай Маці ў Чыжах.
Zdjęcia na okładce: 1. Археалагічны фестын танцавальныя выступленні; 2. Панарама Чыжоў на фоне захаду сонца; 3. Гміне Чыжы; 4. Сапачная паездка на міне Чыжы; 5. Царква Узнясення Гасподняга ў Кленіках.

PROJEKT: Kamieniec – Czyże. Wspólne dziedzictwo kulturowe – pomostem bez granic”

*POLSKA, Euroregion Puszcza Białowiecka, gmina Czyże, województwo podlaskie
BIAŁORUŚ, Euroregion Puszcza Białowiecka, Rejon Kamieniec*

Projekt polega na organizacji przedsięwzięć kulturalnych, działań informacyjnych i edukacyjno - promocyjnych, w celu nawiązania współpracy oraz bliższego poznania się niedaleko położonych od siebie regionów: Gminy Czyże oraz Rejonu Kamieniec w Republice Białoruś.

Euroregion Puszcza Białowiecka jest międzynarodowym zrzeszeniem społeczności lokalnych po polskiej i białoruskiej stronie granicy. Polska część Euroregionu Puszcza Białowiecka położona jest w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego i obejmuje wszystkie miasta i gminy powiatu hajnowskiego oraz dwie gminy powiatu bielskiego. Białoruska część Euroregionu Puszcza Białowiecka położona jest w zachodniej części Białorusi, rejon swisłocki położony jest na terenie obwodu grodzieńskiego a rejon prużański i kamieniecki na terenie obwodu brzeskiego.

Euroregion tworzy podstawy do rozwijania przyjaznej i wzajemnie korzystnej współpracy transgranicznej sąsiadujących ze sobą regionów w Rzeczpospolitej Polskiej i Republice Białoruś, obejmujących swoim zasięgiem unikalny w skali Europy i świata - kompleks lasów pierwotnych Puszczy Białowieckiej.

ПРАЕКТ: Камянец – Чыжы Супольная культурная спадчына-памостам без межаў”

*ПОЛЬШЧА, Еўрарэгіён Белавежская пушча, гміна Чыжы, ваяводства падляшскае
БЕЛАРУСЬ, Еўрарэгіён Белавежская пушча, раён Камянец*

Праект заключаецца ў арганізацыі культурных мерапрыемстваў, інфармацыйных і адукацыйна-прамацыйных дзеянняў для наладжання супрацоўніцтва і лепшага пазнання самых блізкіх сабе рэгіёнаў- гміны Чыжы і раёна Камянец з Рэспублікі Беларусь.

Еўрарэгіён Белавежская пушча, гэта міжнароднае аб'яднанне мясцовага грамадства па польскім і беларускім баку мяжы. Польская частка Еўрарэгіёну Белавежская пушча размяшчаецца ў паўднёва усходняй частцы падляскага ваяводства і ахоплівае ўсе гарады і гміны гайнаўскага павету а таксама дзве гміны бельскага павету. Беларуска частка Еўрарэгіёну Белавежская пушча размяшчаецца ў заходняй частцы Беларусі, свіслацкі раён размяшчаецца на тэрыторыі гродненскай вобласці а раёны пружанскі і камянецкі на тэрыторыі брэсцкай вобласці.

Еўрарэгіён стварае падставы для развіцця прыязнага і ўзаемна карыснага трансгранічнага супрацоўніцтва суседніх раёнаў Польшчы і Рэспублікі Беларусь, абдымаючым сваёй далёкасцю ўнікальны ў маштабе Еўропы і свету-комплекс першабытных лясоў Белавежскай пушчы.

SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁAŃ:

DZIAŁANIE 1

Wydanie publikacji informacyjnej o projekcie pt. "Kamieniec - Czyże. Wspólne dziedzictwo kulturowe pomostem bez granic" (czerwiec 2005 r.)

Działanie to obejmuje opracowanie i wydanie jednolitej publikacji w języku polskim i białoruskim w zwiezłej i czytelnej formie promującej projekt i oba regiony biorące w nim udział. Wydawnictwo to posłuży również przeprowadzeniu kolejnych działań w ramach projektu i zostanie bezpłatnie przekazane wszystkim podmiotom uczestniczącym w jego realizacji.

DZIAŁANIE 2

„Kupalinka” impreza plenerowa (10 lipiec 2005 r.)

Imprezę plenerową nawiązującą do pogańskiego obrzędu Nocy Kupały i chrześcijańskiego obrzędu Świętojańskiego planuje się zorganizować nad zbiornikiem wodnym w Leniewie. Ma mieć charakter otwarty i stworzyć uczestnikom możliwość do rodzinnego wypoczynku i kulturalnego spędzenia wolnego czasu. Udział w tym przedsięwzięciu wezmą też członkowie zespołów artystycznych uczestniczących w realizacji zadań projektowych oraz przedstawiciele władz i pracowników samorządowych. W części artystycznej festynu wezmą też udział 2 zespoły artystyczne z Kamieńca (młodzieżowy i dorosłych 30 osób). Imprezę zakończy symboliczne puszczenie wianków i pokaz sztucznych ogni.

DZIAŁANIE 3

„Festyn Archeologiczny” w Zbuczu czyli nasza wspólna podróż do zamierzchłych czasów i Spotkania z Obrzędem Dożynkowym (3, 4 wrzesień 2005 r.)

Działanie to obejmuje przygotowanie i organizację 2-dniowego „Festynu Archeologicznego - Zbucz '2005”. Miejsce imprezy jest szczególne, bowiem ma się ona odbyć wewnątrz średniowiecznego grodziska pierścieniowego w Zbuczu, tzw. „Wał”, pochodzącego z IX-XII w.

Obie strony uczestniczące w realizacji projektu przygotowują własne stoiska, w jak najbardziej oryginalny sposób promujące swój region. Dla uczestników imprezy będzie to możliwość spotkania się z archeologami, zdobycia wiedzy o początkach osadnictwa, o tym jak się żyło na tych terenach w IX- XII wieku, można będzie dymarki, wytop żelaza, wypiek podpłomyków, które były zaczątkiem dzisiejszego chleba. Atrakcją festynu powinien być pokaz walk rycerskich i pokaz szermierki wczesnośredniowiecznej oraz zwiedzanie wykopalisk. Zgodnie z założeniami, festyn ma mieć przede wszystkim walory edukacyjne w odniesieniu do uczestników z obu zaprzyjaźnionych regionów, ma wskazać na wspólne historyczne dzieje obu regionów, jego tradycje i codzienne zwyczaje. W części artystycznej tego przedsięwzięcia ze strony białoruskiej zaprezentuje się zespół artystyczny z Kamieńca oraz grupa wojów w pokazie szermierki średniowiecznej łącznie 30 osób. W trakcie imprezy przewiduje się między innymi: okolicznościowe nabożeństwo w cerkwi pw. ZNMP w Czyżach i wyświęcenie wianków dożynkowych, wystawę płodów rolnych, konkurs wieńców dożynkowych, wystawę i sprzedaż wyrobów rękodzielnictwa ludowego, kiermasz książek i wydawnictw regionalnych przy wspólnym zaangażowaniu obu stron.

ПАДРАБЯЗНАЕ АПІСАННЕ ДЗЕЯННЯЎ:

ДЗЕЯННЕ 1

Інфармацыйная публікацыя аб праекце п.з., „Каменец -Чыжы. Супольная культурная спадчына - памостам без межаў” - (чэрвень 2005г.)

Дзеянне гэтае мае на ўвазе апрацаванне і выданне аднароднай, сціслай і чытальнай публікацыі на польскай і беларускай мовах, якая прамавала б практ і рэгіёны, якія прымаюць у ім удзел. Выдавецтва паслужыць для рэалізацыі чарговых дзеянняў праекта і будзе бясплатна пераказана ўсім яго ўдзельнікам.

ДЗЕЯННЕ 2

Купалінка-мерапрыемства на прыродзе-(10 ліпеня 2005 г.)

Пленэрнае мерапрыемства, якое нагадвае язычніцкі абрад ночы Святога Іана, плануецца зарганізаваць над вадасховішчам у вёсцы Лянева. Мерапрыемства пад адкрытым небам, дае магчымасць яго ўдзельнікам сямейнага адпачынку і культурнага

нага часу. мерапрыемстве будуць удзельнічаць члены мастацкіх калектываў, удзельнікі праекта а таксама прадстаўнікі ўлад і самаўрадавыя працаўнікі. Удзельнікамі мастацкай часткі фестыву будуць два мастацкія калектывы з Каменьца (маладзёжны і ўзрослых-30 асоб). Мерапрыемства закончыць сімвалічнае пусканне вяноў і паказ феерверкаў.

ДЗЕЯННЕ 3

Археагічны фестыв у Збучы- значыць нашае супольнае падарожжа ў прастарыя часы і Спатканні з Дажынкавым абрадам-(3-4 верасня 2005г.)

Дзеянне гэтае датычыць падрыхтавання і арганізацыі 2-днёвага свята „ Археалагічнага фестыву-Збуч 2005". Месца мерапрыемства асаблівае, паколькі будзе праводзіцца ў Збучы ўнутры сярэднявековага гарадзішча ў выглядзе персценя тзв. „Вала" з IX-XII стагоддзяў. Абодва бакі, удзельнікі праекта рыхтуюць свае стэнды, якія будуць як найбольш арыгінальна прамаваць свой рэгіён. Удзельнікам мерапрыемства свята гэтае будзе нагодай сустрэчы з археолагамі, узбагачэння ў веды аб першапачатковых пасяленнях, аб тым, як жылося тут у IX-XII стагоддзях, можна будзе пабачыць печкі - дымаркі, выплаўку жалеза, пячэнне падпlocksкаў, якія далі пачатак хлебу. Атракцыйнай свята будуць рыцэрскія змаганні і паказ сярэднявековага фехтавання а таксама наведанне археалагічных раскопак. Згодна з умовамі, мэтай свята свята павінна быць агульная адукацыя яе ўдзельнікаў з абодвух суседзкіх рэгіёнаў, паказаць супольнае гістарычнае абодвух народаў, яго традыцыі і штодзённыя звычаі. У мастацкай частцы гэтага мерапрыемства з беларускага боку запрэзентуецца мастацкі калектыв з Каменца і група вояў у паказе сярэднявековага фехтавання-разам 30 асоб. У час мерапрыемства прадбачыцца між іншым нагодняе набажэнства ў царкве Успення Божай Маці ў вёсцы Чыжы, пасвяценне дажынкавых вяноў, выстаўку земляробчых пладоў, выстаўку і продаж ручных мастацкіх вырабаў, кірмаш кніг і рэгіянальных выдавецтваў з удзелам абодвух бакоў.

DZIAŁANIE 4

Wyjazd do Kamieńca w ramach wymiany doświadczeń kulturalnych - poznajmy się wzajemnie - (15-16 października 2005 r.)

W skład oficjalnej delegacji, oprócz przedstawicieli władz samorządowych i pracowników odpowiedzialnych za sprawy kultury i promocji gminy Czyże, wejdą również członkowie zespołów amatorskiego ruchu artystycznego z terenu gminy Czyże (razem 30 osób). Celem wyjazdu będzie: wymiana doświadczeń, prezentacja programu artystycznego oraz promocja gminy Czyże i polskiej części Euroregionu Puszcza Białowieska po drugiej stronie granicy.

DZIAŁANIE 5

Konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów ph. „Puszcza Białowieska - Euroregion bez granic” (październik-listopad 2005 r.)

Konkurs zostanie przeprowadzony w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie gminy Czyże i w Kamieńcu (Republika Białoruś), niezależnie po obu stronach granicy według jednolicie opracowanego regulaminu. Celem konkursu będzie ukazanie przyszłości Euroregionu, jego miejsca we współczesnym świecie i jednoczącej się Europie - widzianego oczami dzieci i młodzieży szkolnej. Czyli oczami tych, którzy w niedalekiej przyszłości będą współdecydować o losach tego Skrawka Europy. Najlepsze prace wyłonione w I etapie (po 30 z obu regionów), oceni wspólna komisja, w skład której wejdą po 3 osoby z każdej ze stron.

DZIAŁANIE 6

Publikacja podsumowująca projekt (marzec 2006 r.)

Działanie to obejmuje przygotowanie materiałów dotyczących realizowanego projektu, opracowanie i wydanie prostej, jednolitej publikacji informacyjnej na temat obu regionów: Gminy Czyże i Rejonu Kamieniec. Publikacja będzie miała charakter „swoistego listu intencyjnego” zachęcającego inne podmioty do współpracy, przybliżającego wstępną wiedzę na temat obu regionów środowiska kulturowego, przyrody, ludzi, wydarzeń i dnia dzisiejszego z życia obu środowisk. Publikacja ta zostanie wydana w trzech językach: polskim i białoruskim oraz streszczenie w języku angielskim.

DZIAŁANIE 7

Wystawa podsumowująca projekt (lutym-marzec 2006 r.)

W skład wystawy wejdą różnorodne materiały i dokumenty powstałe w wyniku realizacji projektu - pokonkursowe prace plastyczne ph. „Euroregion Puszcza Białowieska bez granic”, plakaty, zdjęcia, wycinki prasowe. Wystawa zorganizowana zostanie w Czyżach (Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka, szkoła, Urząd Gminy) oraz w Muzeum Kultury Białoruskiej w Hajnówce. Niezależnie partner białoruski przygotowuje własną wystawę na swoim terenie.

ДЗЕЯННЕ 4

Выезд у Камянец у рамках абмену культурных вопытаў-давайце ўзаемна пазнаёміся-(15-16 кастрычніка 2005г.)

У састаў афіцыйнай дэлегацыі, апрача прадстаўнікоў самаўрадавых улад і працаўнікоў адказных за справы культуры і прамоцыі гміны Чыжы ўвойдуць таксама члены калектываў аматарскага мастацкага руху з гміны Чыжы (разам 30 асоб). Мэтай выезду будзе абмен вопытаў, прэзентацыя мастацкай праграмы а таксама прамоцыя гміны Чыжы і польскай часткі Еўрарэгіёну Белавежская пушча па другім баку мяжы.

ДЗЕЯННЕ 5

Мастацкі конкурс для вучняў пачатковых школ і гімназіі пз. „Белавежская пушча- Еўрарэгіён без межаў” -(кастрычнік-лістапад 2005 г.)

Конкурс будзе праводзіцца ў пачатковых школах і гімназіях гміны Чыжы і ў Каменцы (Рэспубліка Беларусь), незалежна па абодвух баках мяжы паводле аднолькавых правіл. Мэтай конкурсу будзе паказ будучыні еўрарэгіёна, яго месца ў сучасным свеце і аб'ядноўваючай Еўропе бачанага вачыма дзяцей і школьнай моладзі. Значыць вачыма тых, хто ў недалёкай будучыні будзе дэцыдаваць аб лёсе таго ж куска Еўропы. Найлепшыя працы вылучаныя ў I этапе (па 50 з абодвух рэгіёнаў) ацэніць супольная камісія, у якую ўвойдзе па 3 асобы з кожнага боку.

ДЗЕЯННЕ 6

Публікацыя падсумоўваючая праект - (сакавік 2006 г.)

Дзеянне гэтае мае на ўвазе падрыхтоўку матэрыялаў, якія ўзніклі ў выніку рэалізацыі праекта, апрацаванне і выданне простага, аднароднай інфармацыйнай публікацыі пра абодва рэгіёны: гміну Чыжы і камянецкі раён. Публікацыя нагадваць будзе пісьмо заахвочваючае да супрацоўніцтва іншыя суб'екты, прыбліжыць уступныя веды пра абодва рэгіёны - іх культурнае асяроддзе, прыроду, людзей, здарэнні і сённяшні дзень у жыцці абодвух асяроддзяў. Публікацыя будзе выдана на трох мовах: польскай, беларускай а пераказ зместу на мове англійскай.

ДЗЕЯННЕ 7

Выстаўка падсумоўваючая праект (люты - сакавік 2006)

На выстаўку складаюцца разнародныя матэрыялы і дакументы, якія ўзніклі ў выніку рэалізацыі праекта, мастацкія працы падводзячы конкурс „ Еўрарэгіён Белавежская пушча без межаў”, плакаты, фатаграфіі, артыкулы з газет.Выстаўка адбудзецца ў Чыжах (Гмінны Цэнтр Культуры, бібліятэка, школы, Гмінная Управа) і ў Музеі Беларускай Культуры ў Гайнаўцы. Незалежна беларускі партнёр падрыхтуе ўласную выстаўку на сваёй тэрыторыі.

PARTNERZY: REJON KAMIENIECKI

Rejonowy Komitet Wykonawczy w Kamieńcu,
ul.Brzeska 9, 225050 Kamieniec
tel: (00-375) 1631-21241,-22501
fax: (00-375) 1631-212500

Rejon kamieniecki położony jest w północno-zachodniej części okręgu brzeskiego. Został utworzony 15 stycznia 1940 roku, w obecnych granicach administracyjnych funkcjonuje od 1962 roku. Na obszarze liczącym 1690 km² zamieszkuje 42,8 tysiąca osób. Pierwsi osadnicy na ziemiach kamienieckich pojawili się około 10 tysięcy lat temu.

Równinno - pagórkowatą powierzchnię rejonu o najwyższym wzniesieniu 198 metrów nad poziomem morza w 27% zajmują lasy, w tym Państwowy Park Narodowy „Puszcza Białowieska”. Użytki rolne zajmują 60,4 % powierzchni rejonu.

ATRAKCJE KULTUROWO - HISTORYCZNE

Kamieniec

Siedziba władz Rejonu Kamienieckiego. Najcenniejszym zabytkiem jest Wieża Kamieniecka - zwana Białą Wieżą - pomnik architektury obronnej z końca XIII w., położona na wysokim pagórku na brzegu rzeki Leśna. Mieści się tu obecnie Siedziba filii Obwodowego Muzeum Krajoznawczego w Brześciu. Wysokość pięciokondygnacyjnej wieży wynosi 29,4 m., grubość ściany - 2,5 m., średnica - 13,5 m.. Obiekt zbudowany w stylu romańskim i wczesnogotyckim. Występują tu charakterystyczne strzeliste okna i otwory oraz półkuliste półkuliste płaskie wnęki i otwory strzelnicze.

Inne zabytki: Kościół p.w. Świętego Piotra i Pawła, wzniesiony w 1925 r.; synagoga; cerkiew p.w. Świętego Szymona, wzniesiona w 1914 r.; pomniki: wspólny grób 1640 radzieckich żołnierzy i partyzantów, którzy zginęli z rąk hitlerowskich podczas wyzwania rejonu kamienieckiego, pomnik założyciela miasta - księcia Włodzimierza Wasilkawicza (Wołyńskiego), pamiątkowy obelisk z okazji 700 rocznicy miasta Kamieniec.

Wołczyn - ta niewielka wieś była niegdyś ośrodkiem ogromnych dóbr, należących kolejno do wybitnych magnackich rodów: Gosiewskich, Poniatowskich, Czartoryskich; późnobarokowy kościół p.w. Świętej Trójcy z 1733 r. - jedyna pamiątka świetności Wołczyna, miejsce chrztu i spoczynku (przez pewien okres) ostatniego króla Polski- Stanisława Augusta Poniatowskiego; inne zabytki: cmentarz z XIX-wieczna kaplica prawosławną, cerkiew p.w. Świętego Mikołaja z XIX/XX w., zabytkowy, drewniany młyn wodny.

Wysokie - (Wysokie Litewskie) Zespół Pałacowo-Parkowy w dawnym majątku Sapienhów i Potockich, zbudowany w pierwszej połowie XIX w. przez żonę Pawła Sapienhy-Pelagię Potocką na brzegu rzeki Pulwa, wykonany w stylu klasycystycznym, składał się z pałacu i dwóch oficyn, do pałacu przylega park krajobrazowy o pow. 14,2 ha, a w jego części południowej znajdują się ruiny zamku Sapienhów z XVII w.; Najcenniejszym zabytkiem historycznego miasta Wysokie jest kościół p.w. Świętej Trójcy wzniesiony w latach 1603 - 1609; niedaleko kościoła znajduje

ПАРТНЁРЫ : КАМЯНЕЦКІ РАЁН.

**Раённы Выканаўчы Камітэт у Каменцы,
Вул. Брэсцкая 9, 225050 Камянец
тэл. (00-375) 1631 -21241, -22501
факс:(00-375) 1631 - 21250**

Камянецкі раён знаходзіцца ў паўночна-заходняй частцы Брэсцкай вобласці. Ён быў пакліканы 15 студзеня 1940 года, у цяперашніх адміністрацыйных граніцах дзейнічае з 1962 года. На абшары, які налічвае 1690 квадратных кіламетраў жыве 42,4 тысячы жыхароў. Першыя пасяленцы на камянецкіх землях з'явіліся каля 10 тысяч гадоў таму назад.

Раўнінна-узгорачную плошчу раёна з найбольшым узнясеннем 198м. над узроўнем мора, у 29% займаюць лясы, у тым ліку Дзяржаўны нацыянальны парк „Белавежская пушча“. Пад сельгасугоддзямі занята 60,4% тэрыторыі раёна.

Гаспадарча-адміністрацыйным цэнтрам раёна з'яўляецца горад Камянец, які налічвае 8,7 тысяч жыхароў. У 2001 годзе горад адзначаў 725 гадаўшчыну свайго заснавання.

КУЛЬТУРНА-ГІСТАРЫЧНЫЯ АТРАКЦЫІ

Камянец

Сядзіба ўлад камянецкага раёна. Самым цэнным гістарычным помнікам з'яўляецца Камянецкая вежа - званая Белай вежай - помнік абароннай архітэктуры з канца XIII стагоддзя, размешчана на высокім пагорку на беразе ракі Лясная. Зараз знаходзіцца тут Філіял аддзялення Брэсцкага Акруговага Краязнаўчага музея. Пяціярусная вежа налічвае 29,4м. вышыні, таўшчынёй сцяны-2,5м., дыяметрам-13,5м. Аб'ект пабудаваны на ўзор раманскага і раннегатыцкага стылю з характарыстычнымі спічастымі вокнамі і адтулінамі а таксама паўкруглымі пляскаватымі нішамі і стралецкімі шчалінамі.

Іншыя архітэктурныя помнікі: Касцёл Святога Пятра і Паўла ўзведзены ў 1925г., яўрэйская сінагога, царква Святога Сімяона ўзведзена ў 1914г., помнікі: брацкая магіла 1640 савецкіх воінаў і партызанаў загінуўшых у часы вызвалення Камянецкага раёна ад гітлераўскіх захопнікаў, помнік заснавальніку горада - князю Уладзіміру Васількавічу (Валынскаму), памятны абеліск з нагоды 700-годдзя заснавання горада Камянца.

Воўчын - Гэтая невялікая вёска была калісьці цэнтрам агромністых маёмасцяў, якія прыналежылі выдатным магнацкім родам: Гасеўскіх, Панятоўскіх, Чартарыскіх, позняяга барока касцёл пад узнясеннем Святой Тройцы з 1733г. - адзіны помнік пышнасці Воўчына, месца хрышчэння і спачынку (праз нейкі час) апошняга караля Польшчы Станіслава Аўгуста Панятоўскага; іншыя архітэктурныя помнікі: могілкі з XIX вечнай праваслаўнай капліцай, царква Святога Мікалая з XIX-XX ст., старадаўні драўляны вадзяны млін.

kaplica p.w. Świętej Barbary zbudowana w 1772 r.; inne zabytki: cerkiew p.w. Podniesienia Krzyża Pańskiego, zbudowana w 1869 r.; cmentarz katolicki.

Hrymiacza (Hremiacze) dobrze zachowany zespół architektoniczno-parkowy rodu Puzynów - jedna z najładniejszych siedzib szlacheckich w okolicy Brześcia, późnoklasycystyczny dwór na wzgórzu, nad rzeką Pulwą, przed dworem rosną dwa potężne modrzewie, dwór otacza 5-hektarowy park.

Rasna Nowa (Raśna Nowa) obecnie wieś a dawniej dwór gospodarzy hrabiów Grabowskich z XIX w., kościół p.w. Świętej Anny wzniesiony w 1744 r., nowo wybudowana, piękna cerkiew św. Michała; tu znajduje się również jedyne na Białorusi Muzeum Chleba, utworzone przy kołchozie „Sowieckaja Bielaruś”, przez dwukrotnego Bohatera-Przodownika Pracy-Włodzimierza Biedulę.

Szostakowa - miejsce urodzin bohatera powstania styczniowego Romualda Traugutta, obecnie nie ma pamiątek związanych z rodziną Trauguttów; miejsce po dworze wyznacza polanka z dużym głazem pamiątkowym.

Pieliszcze - kościół p.w. Serca Jezusowego z 1934 r., zachowane fragmenty parku z XIX w. przy byłej siedzibie rodu Gutowskich.

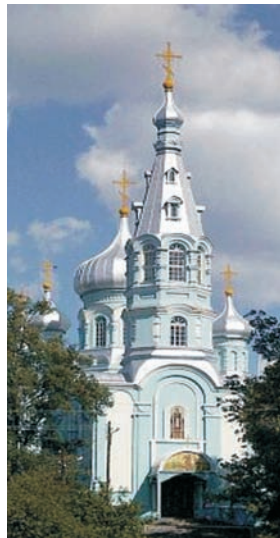
SZLAKI TURYSTYCZNE

Trasa „Na szlaku do Puszczy Białowieskiej”

Na szlaku znajdują się zabytki architektury: Kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy (z 1733 r.) i Wieża Kamieniecka (z 1276 r.) oraz lasy Puszczy Białowieskiej. Wieś Kamieniuki - centrum administracyjne puszczy. Można tutaj zatrzymać się w hotelu i zapoznać z unikalną ekspozycją w muzeum. Największą atrakcją jest możliwość obserwacji w niemalże naturalnych warunkach żubrów, tarpanów, saren oraz innych przedstawicieli miejscowej fauny. Oprócz tego puszcza stanowi unikalne laboratorium naukowe, znane w całym świecie ze względu na olbrzymi wkład pracy w ochronę populacji żubra. Jeszcze jedną osobliwość puszczy stanowi rządowa rezydencja Wiskuli, w której w 1991 roku przywódcy Białorusi, Rosji i Ukrainy podpisali porozumienie o rozpadzie ZSSR oraz utworzeniu Wspólnoty Niepodległych Państw.

Высокае (Высокае Літоўскае) Паркава-палацовы комплекс у даўнім маёнтку Сапегаў і Патоцкіх узнесены ў першай палове XIX ст. жонкай Паўла Сапегі - Пелагіяй Патоцкай на ўзбярэжжы ракі Пульва, пабудавана ў класіцыстычным стылі, складаецца з палаца і двух афіцын, да палаца прылягае ландшафтны парк паверхняй 14,2 гектара, а ў яго паўднёвай частцы знаходзяцца руіны замка Сапегаў з XVIII ст.. Самым цэнным гістарычным помнікам горада Высокае з'яўляецца касцёл Святой Тройцы ўзведзены ў гадах 1603-1609, недалёка касцёла знаходзіцца капліца пад узнясеннем Святой Варвары з 1772 г.; іншыя гістарычныя помнікі: царква Уздзіжання Крыжа Гасподняга з 1869 г., каталіцкія могілкі.

Грымячы добра захаваны архітэктурна-паркавы комплекс роду Пузынаў, адна з найпрыгажэйшых шляхецкіх сядзіб у акрузе Брэсця, двор позняга класіцызма на ўзнясенні ракі Пульвы, у вахода у двор растуць два магутныя дрэвы лістоўніцы, двор акаляе парк паверхняй 5 гектараў.

Расна Нова, зараз вёска а даўней гаспадарчы двор графаў Грабоўскіх з XIX ст. Касцёл Святой Анны з 1744 г., нова пабудаваная прыгожая царква Святога Міхаіла, тут таксама месціцца адзіны ў Беларусі музей Хлеба створаны пры калхозе „Савецкая Беларусь” Уладзімірам Бядуляй-двойчы Героем і Перадавіком Сацыялістычнай працы.

Шостакова. месца нараджэння героя студзенскага паўстання Рамуальда Траўгутта, нажалі няма амаль нічога, што бы нагадвала сям'ю Траўгуттаў, апрача палянкі з вялікім каменем ад даўняга двара.

Пелішчэ, касцёл Сэрца Ісуса з 1934 г., захаваныя фрагменты парка з XIX ст. каля былой сядзібы роду Гутоўскіх.

ТУРЫСТЫСЬЧНЫЯ ШЛЯХІ

Траса „На шляху ў Белавежскую пушчу”

На шляху знаходзяцца архітэктурныя помнікі: Свята-Троіцкі касцёл (з 1733 года) і Камянецкая вежа (з 1276 г.) а таксама лясы Белавежскай пушчы. Пасёлак Каменюкі - адміністрацыйны цэнтр пушчы. Магчымасць спыніцца ў гатэлі і пазнаёміцца з унікальнай музейнай экспазіцыяй. Ёсць магчымасць наглядаць за зубрамі, коньмі-тарпанамі, казулямі і іншымі прадстаўнікамі лясной фаўны ў іх натуральнай акрузе. Апрача гэтага пушча з'яўляецца непаўторнай лабараторыяй, вядомай ва ўсім свеце з працы над захаваннем і развіццём зубрынага роду. Тут таксама знаходзіцца рэзідэнцыя Віскулі, дзе ў 1991 г. правадары Беларусі, Расіі і Украіны падпісалі пагадненне аб распадзе СССР і ўтварэнні Супольнасці Непадлеглых Краін.

PARTNERZY: GMINA CZYŻE

Urząd Gminy Czyże, 17-207 Czyże 98

tel. (085) 681-35-17, 681-89-90,

fax: (085) 681-89-91,

www.ugczyze.pl,

e-mail: ugczyze@ugczyze.pl

Gmina Czyże położona jest w południowo-wschodniej części obecnego województwa podlaskiego, jest gminą o typowo rolniczym charakterze posiadającą najwyższą jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej odpowiadającej warunkom współczesnej ekonomiki i o unikalnych cechach środowiska przyrodniczego do rozwoju rolnictwa ekologicznego. W skład gminy wchodzi 18 sołectw i 23 miejscowości. Gmina od północy sąsiaduje z gminą Narew, od zachodu z gminami Bielsk Podlaski i Orla, od wschodu z gminą Hajnówka, a od południa na niewielkim odcinku z gminą Dubicze Cerkiewne. Powierzchnia gminy - 134,2 km, ilość ludności 2804.

Historia

Gmina Czyże położona jest na obszarze krainy historycznej zwanej Podlasiem, to teren o burzliwej historii, ciekawej przeszłości i odrębności kulturowej. Ziemie te wchodziły w skład majątków królewskich z ośrodkiem w Bielsku. Na tych terenach nastąpiło zetknięcie się Rusinów i Mazowszan kolonizujących ten obszar od X wieku. Obie narodowości mieszkaly i mieszkają obok siebie, z tym że obszar gminy Czyże jest w ponad 90 % zamieszkały przez ludność pochodzenia białoruskiego, wyznania prawosławnego. Do chwili obecnej zdecydowana większość mieszkańców gminy na co dzień używa gwary, w której dominują wyrazy pochodzenia białoruskiego, ukraińskiego i staropolskiego. Występuje przy tym bardzo duże zróżnicowanie słownictwa - nawet między sąsiadującymi miejscowościami.

ATRAKCJE TURYSTYCZNE I KULTUROWE:

Po dziś dzień obszar ten charakteryzuje się bogactwem kulturowym. Ma swoje odbicie w mozaice etnicznej i wyznaniowej. Architektura sakralna i obrzędowość, jaka wyróżnia gminę jest najwspanialszym wyrazem kultury duchowej.

Czyże miejscowość gminna, pierwsze wzmianki o wsi pochodzą z 1529 roku, a już w 1560 roku była ona osadzona na 62 włókach, a jej mieszkańcy spełniali niegdyś szczególną rolę. Była to kategoria ludności służebnej strzelcy zobowiązani byli do chodzenia na łowy i na wyprawy wojenne, zaś osocznicy do strzeżenia puszczy królewskich i do udziału w łowach. Zachowany został dawny zabytkowy układ urbanistyczny (ulicówka) oraz drewniane domy z pocz. XX w.

- współczesna murowana 5-kopułowa cerkiew prawosławna p.w. Zaśnięcia NMP wybudowana w latach 1985-1994, wewnątrz ciekawe freski, a kamienne ogrodzenie z trójarkadową bramą pochodzi z końca XIX w.;

ПАРТНЁРЫ : ГМІНА ЧЫЖЫ

Urząd Gminy Czyże, 17-207 Czyże 98
tel. (085) 681-35-17, 681-89-90,
fax:(085) 681-89-91,
www.ugczyze.pl,
e-mail: ugczyze@ugczyze.pl

Гміна Чыжы знаходзіцца ў паўднёва-усходняй частцы падляшкага ваяводства, тыпова землябчага характару з высокакаснымі землямі і высока развінутым земляробствам адпаведным умовам сучаснай эканомікі і з усімі спрыяльнымі ўмовамі для развіцця экалагічнага земляробства. У склад гміны ўваходзяць 18 сельцтваў і 23 мясцовасці. Суседзямі гміны з'яўляюцца: з паўночнага боку гміна Нарва, з захаду гміны Бельск Падляшскі і Орля, з усходу гміна Гайнаўка і з поўдня на невялічкім адрэзку гміна Дубічы Царкоўныя. На абшары, які налічвае 134,2 квадратных кіламетраў пражывае 2725 жыхароў.

Гісторыя: Гміна Чыжы ляжыць на прасторы гістарычнай краіны званай Падляссем. Тут у гістарычным мінулым сутыкнуліся два народы: жыхары Русі і Мазовіі, якія з X века пражываюць абাপал сябе аж па сённяшні дзень. Аднак зараз на тэрыторыі гміны Чыжы пражывае звыш 90% насельніцтва беларускай нацыянальнасці, праваслаўнага веравызнання.

На працягу X і XI стагоддзяў землі Падлясся належалі да польскай дзяржавы. У пачатку XI стагоддзя занялі яе рускія князі а ў пачатку XV стагоддзя апусцелае і знішчанае даўгалетнімі войнамі Падлясся было занята Літвой. Пры панаванні Вітальда і Казіміра Ягеллёнчыка ўмацавалася тут рускае пасяленне, у выніку чаго з Вялікага Княства Літоўскага нахлынула многа новых літоўскіх і беларускіх пасяленцаў. Падляскія землі хіліліся аднак бліжэй Кароны, у межах якой знайшліся

ў 1569 годзе згодна з пастановай Люблінскай уніі. З 1795г. пасля трэцяга падзелу Польшчы землі гэтыя заняла Прусія. У 1807 годзе тзв. „беластоцкую вобласць" атрымала Расія. Землі гэтыя вярнуліся ў межы польскай дзяржавы толькі ў 1918 годзе.

Гміна Чыжы, гэта тэрыторыя з бурнай гісторыяй, цікавым прошлым і культурнай своеасаблівасцю. Землі гэтыя належалі каралеўскім маёнткам з цэнтрам у Бельску. Значыць жыхары гміны Чыжы гэта нашчадкі пасяленцаў прыбыўшых з рускіх зямель у XV і XVI стагоддзях. І зараз наштодзень большасць жыхароў гміны размаўляе на дыялектнай мове з мешанкай беларускіх, украінскіх і старопольскіх слоў. Ззначаюцца аднак пэўныя розніцы ў лексіцы, нават паміж суседнімі мясцовасцямі. Здэцыдаваная большасць насельніцтва праваслаўнага веравызнання.

Агульная характарыстыка гміны: Гміна Чыжы тыпова землябчага характару з высокакаснымі землямі і высокаразвінутым земляробствам адпаведным умовам сучаснай эканомікі і з ўсімі спрыяльнымі ўмовамі для развіцця экалагічнага земляробства. Гміна знаходзіцца ў паўднёва усходняй частцы падляшкага ваяводства гайнаўскага павету.

- współczesna murowana 5-kopułowa cerkiew prawosławna p.w. Zaśnięcia NMP wybudowana w latach 1985-1994, wewnątrz ciekawe freski, a kamienne ogrodzenie z trójarkadową bramą pochodzi z końca XIX w.;
- prawosławna cerkiew cmentarna (d. unicka) p.w. Św. Kosmy i Damiana, przeniesiona z Łoknicy w 1812 r., barokowe carskie wrota, ikonostas i drewniany ołtarz z XIX w. Warto jeszcze wspomnieć, że w cerkiewnym archiwum (do momentu pożaru cerkwi) znajdował się oryginalny dokument o dostarczeniu z Czyż w 1792 roku 20 strzelców do Komisji Wojskowej, zgodnie z dekretem króla Jana III z 1680 r.

Klejniki wieś zał. w poł. XVI w. przez chłopów królewskich, podlegających starostwu bielskiemu. Dawna nazwa Zyguntowo od króla Zygmunta Augusta, leży przy starym trakcie królewskim z Podlasia na Litwę.

- prawosławna cerkiew cmentarna p.w. Przemienienia Pańskiego z l. 1865-70, kaplica prawosławna p.w. Św. Mikołaja Cudotwórcy z 1870 r. i cerkiew p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego wybudowana w l. 1974-1988 z kamiennym ogrodzeniem z k. XIX w. oraz kapliczka słupowa z l. 20 XX w.
- izba regionalna (w szkole podst.), wewnątrz chaty podlaskiej, krosna i narzędzia rolnicze.

Kojły wieś zał. w XVI w. przez bartników i osaczników w dawnej Puszczy Bielskiej.

- kaplica prawosławna p.w. Św. Aleksego z 1909 r.

Kuraszewo wieś poł. nad rz. Łoknicą założona przed 1570 r.

- prawosławna cerkiew drewniana p.w. Św. Antoniego Peczerskiego wzniesiona jako cmentarna w 1868 r. przez unitów, wyposażenie wnętrza z 2 poł. XIX w.; cmentarzysko z X-XII w. i kurhany z IV-V w n.e.

Lady dawny folwark zał. w 1563 r., siedziba leśnictwa administrującego Puszczy Ludzką.

Morze wieś zał. ok. 1570 r. przez dworzanina królewskiego Ostafi Chaleckiego. Nazwa pochodzi od rodu Morzów herbu Mora. Zachowane chałupy ze zdobnictwem z pocz. XX w.

- prawosławna cerkiew cmentarna p.w. Św. Tekli z 1810 r..

Zbucz wieś poł. przy drodze Hajnówka Bielsk Podlaski. Gniazda bociana białego, punkt widokowy poł. ok. 1 km przy szosie do Czyż. Zachowany drewniany dom dróżnika „Koszarka” z końca XIX w.

- wczesnośredniowieczne grodzisko pierścieniowe z IX-XII w., zachowany zarys wałów o wys. do 3 m, miejsce festynów archeologicznych, m.in. pokazy walk rycerskich i występy białoruskich zespołów obrzędowych;
- cmentarzysko „Mogiłki-Grabniak” z IV-V w., groby w obstawie kamiennej i kurhany.

ТУРЫСТЫЧНЫЯ АТРАКЦЫІ (прыродазнаўчыя і культурныя):

І сёння тэрыторыя гэтая слаўная па-свайму культурнаму багаццю многанацыянальнасці і веравызнаннях.

Чыжы гмінная мясцовасць, пра якую ўпершыню ўпамінаецца ў 1529 годзе, а ўжо з 1560 г. Уладарыць яна 62 валокамі зямлі, жыхары яе- народ служэбны: стральцы адпраўляліся на паляванні і войны а асочнікі сцераглі каралеўскія пушчы і ўдзельнічалі ў паляваннях. Сакральная архітэктура, якая вылучае гміну, самы лепшы доказ яе духоўнай культуры. Захавалася старадаўняя сістэма пабудовы з драўлянымі дамамі з пачатку XX стагоддзя.

-сучасная мураваная 5-купальная праваслаўная царква Успення Божай Маці пабудаваная ў гадах 1985-1994, унутры цікавыя фрэскі, каменная агароджа адносіцца да канца XIX стагоддзя.

-праваслаўная царква на могілках (уніяцкая) пад узнясеннем Кузьмы і Дзямяна перанесена з Локніцы ў 1812г., царскія вароты ў стылі барока, іканас і драўляны алтар з XIXв. Цікавым з'яўляецца і тое, што ў царкоўным архіве (яшчэ да пажару царквы) знаходзіўся арыгінальны дакумент аб пастаўцы ў 1792г. 20 стральцоў з Чыжоў у Вайсковую Камісію, па дэкрэту караля Яна III з 1680г.

Кленікі-вёска заснаваная ў палове XVI ст. Каралеўскімі земляробамі, якія належалі бэльскаму стараству. Даўняе названне Зыгмунтова-у хэсць караля Жыгізмунта Аўгуста, распаложанага каля старога каралеўскага тракту з Падлясся ў Літву.

-праваслаўная царква на могілках Прэабражэння Гасподняга з 1865-70 гадоў, праваслаўная капліца Святога Мікалая Цудатворцы з 1870г. і царква Узнясення Гасподняга пабудаваная ў 1974-1988 гадах з каменнай агароджай з канца XIX ст. А таксама калонная каплічка з 20 гадоў XX ст.

-рэгіянальны музей-іэба (пры пачатковай школе) нутро падляшскай хаты, кросны і земляробчыя прылады.

Койлы вёска заснаваная ў XVI ст. бортнікамі і асочнікамі з даўняй Бельскай пушчы

-праваслаўная капліца Святога Аляксея з 1909г.

Курашава вёска ляжыць ля ракі Локніца, заснаваная яшчэ да 1570года.

-праваслаўная драўляная царква Святога Антонія Пячэрскага ўзнесена ўніятамі як магільная ў 1868г., абсталяванне нутра з другой паловы XIX ст., могільнік з X-XII в. і курганы з IV-V в. нашай эры.

Ляды даўні фальварк заснаваны ў 1563г., сядзіба лясніцтва для кіравання Лядскай пушчай.

Мора - вёска заснаваная каля 1570 г. Царадворцам Астафі Халецкім. Ад рода Маран герба Мора і ўзялася назва. Хаты са старымі аздабленнямі з пачатку XX ст.

-праваслаўная царква Святой Тэклі на могілках з 1810г.

Збуч вёска распаложана ля дарогі Гайнаўка Бельск Падляшскі. Тут гнёзды беллага бусла, назіральны пункт у адлегласці 1 км. Ля шашы Чыжы. Захаваўся домік чыгуначнага майстра „Кашарка" з канца XIX ст.

Projekt pod patronatem Euroregionu Puszcza Białowieska
Publikację zrealizowano w ramach projektu
„Wspólne dziedzictwo kulturowe – pomostem bez granic”.

Niniejsza publikacja została wsparta ze środków
Unii Europejskiej. Wyrażone w niej poglądy są
poglądami Urzędu Gminy Czyże i w żadnym
przypadku nie mogą być utożsamiane z oficjalnym
stanowiskiem Unii Europejskiej.

Urząd Gminy Czyże, 17-207 Czyże 98
tel. (+48 85) 681-35-17, 681-89-90, fax: (+48 85) 681-89-91,
www.ugczyze.pl, e-mail: ugczyze@ugczyze.pl

Tekst do folderu dostarczył: Urząd Gminy Czyże.

Zdjęcia: J. Jakimiuk, D.Krasnodębski, M..Gorustowicz, archiwum GOK w Czyżach.

Tłumaczenie: Wiera Florczuk.

Opracowanie graficzne: Pracownia Reklamy Bi-art.